



การปรับตัวทางสังคมของชุมชนย่อยในเมืองหลัก

กรณีศึกษา: ชุมชนย่อยบ้านบะขาม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2542

ISBN 974-661-952-7

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

กช
ทชชท
2542
ค.๒

310196 ค.๒

3837312 LCRU/M : สาขาวิชา : พัฒนาชนบทศึกษา : ศศ.ม. (พัฒนาชนบทศึกษา)

คำสำคัญ : การปรับตัวทางสังคม/ชุมชนย่อย/เมืองหลัก

กัญญาณัฐ อ้วนหวาน : การปรับตัวทางสังคมของชุมชนย่อยในเมืองหลัก กรณีศึกษา : ชุมชนย่อยบ้านปะขาม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (SOCIAL ADAPTATION OF MARGINAL COMMUNITY IN URBAN AREA, CASE STUDY OF BANBAKHAM NAIMUANG SUBDISTRICT MUANG DISTRICT KHON KAEN PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : เอี่ยม ทองดี ศศ.บ., ศศ.ม., เรื่องเลข ป็นเชื่อนชติยั พธ.บ., MA., Ph.D. 167 หน้า. ISBN 974-661-952-7

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ต้องการศึกษากการปรับตัวทางสังคมของชุมชนย่อยในเมืองที่เกิดจากการขยายตัวของเมืองหลัก โดยศึกษาถึงรูปแบบ ลักษณะและปัจจัยในการปรับตัว รวมถึงสภาพปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Approach) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม เน้นการศึกษากลุ่มประชากรที่ไม่มีเอกสารสิทธิในที่อยู่อาศัย จำนวน 332 หลังคาเรือน จำนวน 351 ครอบครัว เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ผู้อาศัยในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีมีบทบาท และได้รับผลประโยชน์เพิ่มขึ้นในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม ทั้งในด้านการถือฤกษ์ครอบครัว การรักษาสืบวงศ์และสุขภาพ การศึกษานอกระบบ และการจัดตั้งองค์กรต่างๆ ของชุมชน นอกจากนั้นยังมีข้อสังเกตด้วยว่า ปัจจัยสำคัญของการปรับตัวของชุมชน ได้แก่ บทบาทในกาพัฒนาของภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน ประกอบกับทัศนคติยอมรับของสมาชิกชุมชนเอง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวชุมชน อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงก็ยังคงให้ชุมชนสูญเสียบางประการในด้านประเพณี และความเชื่อทางศาสนาของชุมชน รวมทั้งเกิดปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจบางอย่าง เช่น การพนัน หนี้สิน และการหย่าร้าง เป็นต้น

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า การปรับตัวทางสังคมของชุมชนย่อยในเมืองดังกล่าวนี้ เป็นกระบวนการปรับตัวที่ดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยได้รับผลจากปัจจัยของชุมชนเอง และปัจจัยภายนอก สภาพที่เกิดขึ้นนั้นควรแก่การพิจารณาทั้งในแง่เพื่อวัตถุประสงค์ทางวิชาการ และการพัฒนาชุมชนในอนาคต

3837312 LCRU/M : MAJOR : RURAL DEVELOPMENT STUDIES : M.A. (RURAL DEVELOPMENT STUDIES)

KEY WORDS : SOCIAL ADAPTATION / MARGINAL COMMUNITY / URBAN AREA

KANYANAT AUNWAN : SOCIAL ADAPTATION OF MARGINAL COMMUNITY IN URBAN AREA. A CASE STUDY OF BAN BAKHAM NAIMUANG SUBDISTRICT MUANG DISTRICT KHONKAEN PROVINCE. THESIS ADVISOR : IAM THONGDEE. M.A., RUENGDET PANKHUENHAT, Ph.D. , 167 p. ISBN 974-661-952-7

The purpose of the research is to study the social adaptation of a marginal community in an urban area which arose from the expansion of a core city. The forms, characteristics and causes of adaptation, are studied, as are the nature of obstacles to adaptation and solutions. The study uses a qualitative approach to data collection including participant and non-participant observation of a target group of 332 households (351 families) who do not have documentation of their right to residency.

This study found that the residents of the community, especially women, have increased roles and access to benefits in social activities, such as family support, environment and health protection, informal education and formation of community organizations. It was also found that the chief factors for the community adaptation are the increased roles of government and non-government organizations in community development and some community residents' receptive attitude to development. Change can help improve residents' quality of life, however it may also cause some loss of community tradition and religious belief as well as some social and economic problems such as gambling, debt and divorce.

It is possible to conclude that social adaptation in the marginal community is an on-going process influenced by both community and outside factors. These factors deserve further consideration both for academic purposes and future social development.